

Lehet-e még ma magyarul beszélni és írni?

Ha az ember kezébe vesz egy még létező magyar, de már többnyire idegen című folyóiratot, vagy elolvas egy rendezvényre szóló meghívót, már alig talál benne magyar szót. Álljon itt egy példa egy „magyar” folyóiratban, 2000-ben megjelent cikkből: „... Pszichiátriai tematikájában konfliktuozus familiáris háttér, párkapcsolatban grávisz frusztrációk tömege volt exponálható, ezért mind a pszichológusok, mind a pszicháterek ezen tematikára centrálva, a feltáró, supporlív és dinamikus orientált pszichoterápiás kezelések mellett, kognitív orientációjú pszichoterápiában is részesítették ...” Ugye hihetetlen!? Pedig így beszélünk és írunk manapság. Meg kell jegyezni azonban, hogy e cikk írója, kitűnő szakember, akinek magyarságtudatához se fér kétség, de nem veszi észre, hogy nem magyarul ír. Erre mondja az írás: „jóllehet, a lélek kész, de a test erőtelen”.

Ez a nyelvhasználat ragályos betegség tudományos üléseinken, legyenek azok akadémiai, egyetemi vagy egyesületi rendezvények, szintén ezt a szörnyű félgyarmati nyelvet lehet csak hallani. A magyar nyelvnek „angolkórja” van, mint találoán jegyezte meg a minap egyik neves nyelvészünk (Szűcs László). Pedig a helyes magyar orvosi nyelv már a XIX. század végén kialakult, mert megszabadult addig használt német jellegétől. Hőgyes Endre és kortársai már ezen a szép magyar nyelven írtak és beszéltek. Ha előveszünk egy e korból származó magyar szaklapot, olyan szép magyar orvosi kifejezéseket lehet benne találni, melyeket ma már a szakemberek nagy része sajnos nem is ért.

Már többnyire észre se vesszük, hogy nem magyarul beszélünk, hanem egy teljesen elangolosodott korcs latin nyelvet használunk (beszélünk és írunk). Képtelenek vagyunk egy mondatot úgy elmondani vagy leírni, hogy ne legyen tele idegen szavakkal, kifejezésekkel. Talán tudjuk a jót, de cselekedszük a rosszat. Már fel sem tűnik, ha egy magyar zárójelentésen a kórisme nem latinul vagy magyarul, hanem angolul van. Angol nyelvű, vagy anglo-magyar a készülékek számítógépes kiírása miatt minden leletünk is. Társaságaink nagy részének neve is idegen, sőt intézményeink, illetve azok részlegeinek a neve se magyar. Pedig erre senki nem kényszerít bennünket.

Önként tesszük, de miért? Ennek oka lehet egyszerűen lustaság, de lehet divat is, mert sokan azt hiszik, hogy csak akkor beszélnek és írnak korszerűen, ha idegen szavakat és nyelvi szerkezeteket használnak. Vannak, akik azt hirdetik, hogy az idegen szavak gazdagítják a nyelvünket. Ez azonban

nem igaz, mert éppen szegényítik. Így például az állandóan használt „információ” szó és származékai több mint 30 szép magyar szót, kifejezést szorítanak ki nyelvünkéből. Rengeteg példát lehetne felhozni erre a nyelvszegényedésre. A magyar nyelv pedig olyan gazdag – a közé a 25 nyelv közé tartozik (a sok ezer közül) –, amelyiken mindent (művészetet, tudományt, költészetet stb.) tökéletesen ki lehet fejteni. Tehát lehet magyarul beszélni és írni. Példa erre a Bősze Péter által szerkesztett nőgyógyászati folyóirat, a Molnos Angéla által összeállított lélektani szaknyelvi szótár és a már négy kiadást megért „Magyarító könyvecske”, valamint a „Szent és sérthetetlen” című kitűnő kiadvány. Idesorolhatom saját, magyar nyelven megjelent munkáimat is.

Ha újra magyarul akarok beszélni és írni, akkor legelőször fel kell ismernem, be kell látnom, hogy nagyon rondán beszélek és írok. El kell határoznom, hogy igyekszem tiszta, szép magyar nyelvet használni. Oda kell figyeljek, hogy elhatározásomat végre is hajtsam. Következetesnek kell lennem. Természetesen ehhez hit és türelem kell. Tehát legelső feladat magamat meg- és legyőznöm. Ha nekem sikerül, lesz erkölcsi alapom ahhoz, hogy környezetemet, barátaimat is meggyőzzem az ügy fontosságáról. Azaz példát kell mutatni.

Írni kell, tisztességes magyar nyelven, magyar folyóiratokban, akkor is, ha ezt egyelőre a „tudomány” nem értékeli, és nem díjazza „impakt faktorral”. Mellesleg érdemes odafigyelni arra az érdekes tényre, hogy Japánban nem neveznek ki valakit egyetemi tanárnak csak akkor, ha nagy „impakt faktorú” közleményei mellett elegendő a hazai folyóiratokban, japán nyelven megjelent cikke is. Elgondolkoztató!

Csak Nyugaton lehet követendő példákat találni? Többre kell tartani magunkat! Tudjuk, hogy a tudomány, a szakma nemzetközi, de aki műveli, az többnyire tartozik valahova és felelősséggel is tartozik nemzetének, hisz’ végzős fokozat annak hasznáért munkálkodik. Úgy érzem, nagy a valószínűsége annak, hogy a kisebb nemzeti közösségek fogják a világyarmatosítás („globalizáció”) elsűrítő korában az emberibb világot megőrizni. Ennek pedig alapfeltétele az anyanyelv.

A címben feltett kérdésre tehát, saját tapasztalataim és örömeim okán azt válaszolhatom, hogy lehet, érdemes és kell magyarul beszélni és írni napjainkban!